

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

DEPARTAMENT DE CULTURA I PATRIMONI

9282

Acord d'incoació de l'expedient de declaració com a Bé d'interès Cultural de la "Carta de Pagament amb signatura autògrafa de Miguel de Cervantes", signada a Sevilla el 8 de juliol de 1593

A la sessió de 28 de juliol de 2026, la Comissió Insular de Patrimoni Històric de Mallorca, va acordar, entre d'altres, el següent:

I. Incoar l'expedient de declaració com a Bé d'Interès Cultural de la «Carta de pagament amb signatura autògrafa de Miguel de Cervantes», signada a Sevilla el 8 de juliol de 1593, d'acord amb l'informe tècnic de 17 de juliol de 2026, que s'adjunta i forma part integrant del present acord, i de conformitat amb els articles 7 i següents de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears.

II. Aquesta incoació comporta l'aplicació del règim de protecció establert per als béns ja declarats d'interès cultural durant tota la seva tramitació, d'acord amb allò que determina l'article 8.2 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears. Qualsevol intervenció que calgui realitzar sobre aquests béns haurà de ser prèviament autoritzada per la Comissió Insular de Patrimoni Històric.

III. L'acord de declaració s'haurà d'adoptar en el termini màxim de vint mesos comptadors des de la data d'iniciació del procediment. Caducat el procediment, no es podrà tornar a iniciar en els tres anys següents, llevat que ho demani el titular del bé, de conformitat amb l'article 10.6 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre PHIB.

IV. Notificar aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament Palma i al Govern de les Illes Balears.

V. Publicar aquest acord d'incoació al Butlletí Oficial de les Illes Balears i al Butlletí Oficial de l'Estat i anotar-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural de Mallorca i comunicar-ho a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears perquè procedeixi a la seva anotació al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears i a la vegada comuniqui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin."

El text definitiu queda subjecte als termes que resultin de l'aprovació de l'acta.

Al lloc i data de la signatura electrònica (14 de setembre de 2026)

El secretari de la Comissió Insular de Patrimoni Històric de Mallorca

Miguel Barceló Llompart

ANNEX I DESCRIPCIÓ

1. FITXA TÈCNICA

Denominació: Carta de pagament amb signatura autògrafa de Miguel de Cervantes

Tipus de bé: moble

Tipus d'objecte: document manuscrit

Autor: Miguel de Cervantes

Data: 8 de juliol de 1593

Suport: paper de fil amb filigrana, escrit ambdues cares.

Dimensions: 31,4 x 20 cm

Propietària actual: Margarita María Casasayas Ladaría

2. MEMÒRIA HISTÒRICA I DESCRIPTIVA

La protecció del patrimoni documental constitueix una eina fonamental per garantir la preservació dels testimonis originals que permeten

conèixer i estudiar els principals episodis, personatges i processos històrics que han contribuït a la configuració de la cultura occidental. Entre aquests testimonis destaquen especialment els documents autògrafs vinculats a figures de rellevància universal, atès que constitueixen fonts primàries insubstituïbles i aporten una relació directa i immediata amb els seus autors.

En aquest context s'inscriu la Carta de pagament amb signatura autògrafa de Miguel de Cervantes Saavedra, document datat a Sevilla el 8 de juliol de 1593, en el qual l'autor declara haver rebut una quantitat de 600 rals de plata corresponents a treballs desenvolupats per a Andrés de Cerio en la denominada comissió d'Isunza. El document conserva la signatura original de Cervantes i constitueix un testimoni directe de la seva activitat administrativa durant una etapa fonamental de la seva trajectòria vital.

2.1 Context històric: Miguel de Cervantes i la seva activitat administrativa a Andalusia (1587-1597)

El document objecte d'aquesta proposta de declaració s'inscriu en el període en què Miguel de Cervantes Saavedra (1547-1616) va exercir funcions com a comissari d'abastaments i recaptador de contribucions al regne de Sevilla, una feina de caràcter civil i burocràtic que va exercir de manera intermitent entre els anys 1587 i 1597. Després del seu retorn del captiveri a Alger i davant la impossibilitat d'aconseguir un lloc de rellevància a l'administració indiana, Cervantes es va veure obligat a acceptar feines de recaptació per a la Hisenda Reial, destinades inicialment a l'aprovisionament de les flotes d'Índies i de l'Armada Invencible.

Cap a l'estiu de 1593, l'autor es trobava immers en una intensa itinerància per les localitats de la província de Sevilla i zones limítrofes (abastant l'Aljarafe, el Campo de Tejada i comarques de l'actual província de Huelva). La data específica d'aquesta carta de pagament, el 8 de juliol de 1593, coincideix cronològicament amb la recaptació de les taxes d'alcabales i "tercias reales" que li van ser encomanades en aquest terç de l'any. Aquesta tasca va estar caracteritzada per constants litigis amb les autoritats locals, embargaments de béns eclesiàstics i una complexa comptabilitat fiscal. Els desajustaments financers resultants d'aquests cobraments i la fallida del banquer Simón Freire de Lima —en mans del qual Cervantes dipositava els fons recaptats— van derivar en diversos processos judicials que van culminar amb el seu empresonament a la Presó Reial de Sevilla els anys 1597 i 1602. És precisament en aquest advers context carcerari i administratiu sevillà on la historiografia situa de manera unànime el germen conceptual i els primers passatges de la seva obra mestra, *El Quixot*.

2.2 Descripció del document

El document consisteix en una carta de pagament mitjançant la qual Miguel de Cervantes declara haver rebut 600 rals de plata en concepte de salari corresponent a seixanta dies de feina per a Andrés de Cerio en la denominada comissió d'Isunza, signat el 8 de juliol de 1593.

La singularitat principal de la peça rau en la conservació de la signatura autògrafa de Cervantes, circumstància que li atorga un valor excepcional dins el patrimoni documental espanyol.

El document és escriptura matriu original corresponent al protocol de l'escrivà públic de Sevilla Luis de Porras, any 1593, custodiat en l'Arxiu Històric Provincial de Sevilla. En concret la matriu d'escriptura apareixia referenciada en el lligall d'índexs d'escriptures núm. 18.638 corresponent al llibre 2n de l'esmentat escrivà públic. En el quadern al qual remet aquest índex (foliat del 386 al 393, més 9 s. n.) apareix tallada la pàgina 390 on obrava aquest document públic.

El patrimoni documental conservat en la Secció Històrica de Protocols Notarials de l'Arxiu Històric de Sevilla, que albergava fins a 20 documents en els quals apareix de manera expressa Miguel de Cervantes, i que abasten un període de 13 anys (de 1585 a 1599), ha estat fonamental en la reconstrucció de la biografia de l'escriptor, donada l'absència de documents de naturalesa privada, com a memòries, diaris o cartes. Aquests documents glossen detalls de l'etapa andalusina de l'escriptor, ocupacions tan dispars com el proveïment de les galeres del Rei, i labors com a recaptador d'impostos impagats a la Hisenda (*Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico* [IAPH], 2012).

2.3 Justificació d'excepcionalitat i valors patrimonials

La rellevància d'aquest document autògraf transcendeix el mer valor formal d'una peça del segle XVI i es fonamenta en els següents criteris tècnics de valoració patrimonial:

2.3.1 Valor històric

El bé està directament vinculat a la figura de Miguel de Cervantes, autor cabdal de la literatura universal i una de les personalitats més rellevants de la història cultural espanyola. El document constitueix un testimoni directe de la seva activitat professional durant els anys en què desenvolupà funcions administratives al servei de la Corona.

L'arxiu documental de caràcter personal, domèstic o civil directament vinculat a Miguel de Cervantes és extremadament exigü. A diferència d'altres autors de l'època, no es conserven manuscrits literaris originals ni epistolaris privats extensos.

Els documents de caràcter administratiu, com ara cartes de pagament, rebuts, poders i fiances, constitueixen l'eina científica principal per traçar la geografia vital i econòmica de l'autor. Aquest manuscrit actua com un testimoni directe de la seva presència física, la seva xarxa de

contactes comercials i la seva activitat quotidiana en una data i lloc precisos.

2.3.2 Valor documental i arxivístic

Es tracta d'una font documental original de finals del segle XVI que aporta informació directa sobre l'activitat econòmica i administrativa de Cervantes. Així mateix, consta que el document havia pertangut originàriament a l'Arxiu Històric Provincial de Sevilla, aspecte que incrementa notablement el seu interès documental i investigador.

2.3.3 Valor d'autenticitat

La conservació de la signatura autògrafa de Miguel de Cervantes constitueix un element de primer ordre des del punt de vista patrimonial. Segons la documentació del Ministeri de Cultura, els manuscrits autèntics conservats de Cervantes són extraordinàriament escassos i, en la seva major part, corresponen a documentació administrativa custodiada en institucions públiques.

2.3.4 Valor de singularitat i raresa

Segons indica el Ministeri de Cultura es tracta d'un document de «extraordinari interès històric, arxivístic i patrimonial». La seva excepcionalitat deriva tant de la conservació de la signatura autògrafa de Cervantes com de l'escassetat de testimonis documentals originals vinculats directament a la seva activitat personal i professional.

Fonts de la *Real Academia Española* indiquen que es coneixen únicament **dotze autògrafs autèntics de Cervantes**, conservats en diferents institucions. La Biblioteca Nacional d'Espanya assenyala igualment que els autògrafs cervantins són extremadament escassos i que pràcticament no existeixen manuscrits literaris originals de la seva mà.

La presència de la signatura autògrafa de l'autor atorga al document la categoria de peça única i insubstituïble per als estudis de grafonomia i diplomàtica cervantina.

2.3.5 Valor cultural i simbòlic

La figura de Cervantes constitueix un dels principals referents del patrimoni cultural espanyol i europeu. La preservació d'un document original signat pel seu autor contribueix de manera destacada al coneixement, estudi i difusió d'un dels personatges més significatius de la història de la cultura occidental.

En testimoniar el període més turbulent de la seva activitat andalusa, el document contextualitza de forma directa les vivències humanes i sociològiques que posteriorment van nodrir el realisme de la seva producció literària, reflectida tant al *Quixot* com a les seves *Novelas ejemplares* (especialment *Rinconete y Cortadillo* o *El coloquio de los perros*).

Per tant, el document no només compleix les condicions d'antiguitat i autenticitat, sinó que posseeix un valor històric i cultural de primer ordre, i esdevé indispensable per a l'estudi de la biografia no literària del màxim exponent de les lletres espanyoles.

3. ESTAT DE CONSERVACIÓ

Segons la documentació incorporada a l'expedient, el document presenta una petita corrosió produïda per la tinta, sense afectació de la lectura del text, així com una lleugera irregularitat al marge esquerre. Malgrat aquestes incidències menors, el bé conserva íntegrament els seus valors històrics, documentals i patrimonials.

No s'ha pogut completar la descripció de l'estat de conservació ja que en el moment de redacció d'aquest informe no s'havia pogut inspeccionar el bé objecte d'aquest expedient.

4. MESURES DE PROTECCIÓ

Les mesures generals de conservació preventiva són les recomanades a nivell internacional per a documents sobre suport de paper: la humitat relativa mai ha de superar el 55 % per evitar la proliferació de microorganismes i la temperatura s'ha de mantenir entorn els 20°. C, evitant grans fluctuacions d'aquests dos paràmetres.

En patrimoni documental és de gran importància evitar la incidència de la llum directa, tant natural com artificial, que en cap cas haurà de superar els 50 lux.

S'ha de minimitzar la manipulació del document i assegurar que el seu embalatge segueix les recomanacions de la norma ISO 16245.

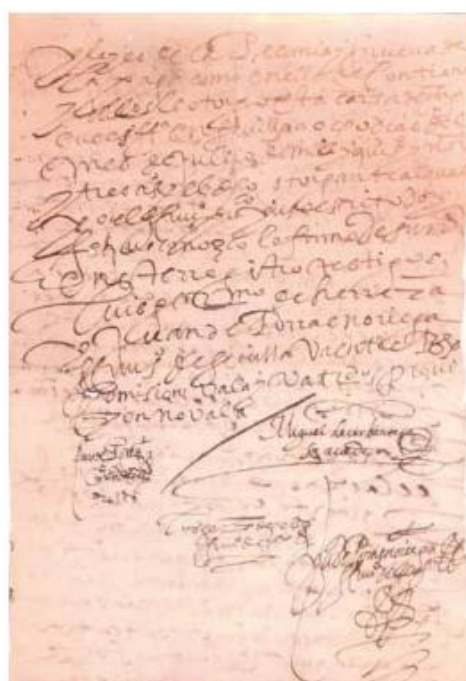
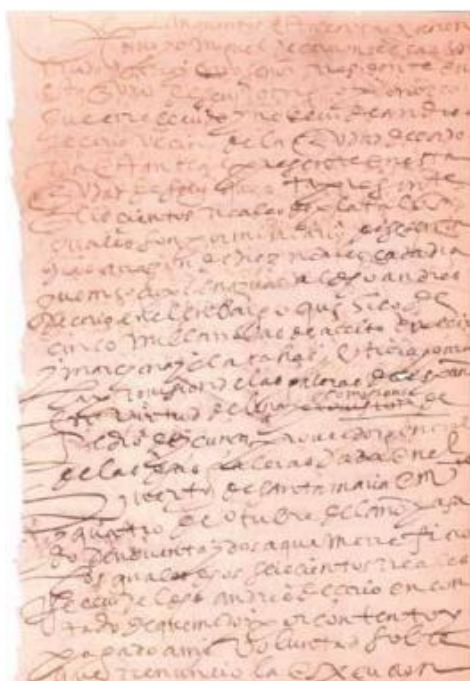
La conservació del document queda garantida pel règim general aplicable als béns mobles contingut a l'article 44 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears i per l'article 47 referit a la Conservació, de la mateixa Llei.

Així mateix, qualsevol intervenció sobre el document haurà d'atendre's a l'article 29 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears; i a l'article 24 (Restauració de documents) de la Llei 15/2006, de 17 d'octubre, d'arxius i patrimoni documental de les Illes Balears.

L'accés al document físic pot limitar-se per raons de conservació segons els articles 48 i 49 de la Llei 15/2006, de 17 d'octubre, d'arxius i patrimoni documental de les Illes Balears.

DOCUMENTS GRÀFICS**ANNEX 1 CARTA DE PAGAMENT (RECTO I VERS) I DETALL SIGNATURA**

Còpia de la imatge publicada al fullet de La casa de subhastes de Barcelona.

ANNEX 3 TRANSCRIPCIÓ DEL DOCUMENT

"Sepan quantos esta carta vieren como yo, Miguel de Cervantes Saabedra, criado del rey nuestro señor, residente en esta ciudad de Sevilla, otorgo y conozco que e recebido y recibí de Andrés de Çerio (O de Deçerio), vecino de la ciudad de Córdoba, estante al presente en esta ciudad de Sevilla, que está presente, seiscientos reales de plata los quales son por mi salario de sesenta días, a razón de diez reales cada día, que me ocupé en ayudar al dicho Adrés de Çerio en el embargo que hiço de cinco mill arrovas de aceite de Écixa y Marchena y el Arahall y Utrera para la provisión de las galeras de España, en virtud de una [provisión, tachado] comisión de Pedro de Içunça, proveedor general de las dichas galeras, dada en el Puerto de Santa María en quatro de octubre del año pasado de noventa y dos a que me refiero. Los quales seiscientos reales recibí del dicho Andres de Çerio en contado, de que me doy por contento y pagado a mi voluntad; sobre que renuncio la exención y leyes de la pecunia y prueba de la paga, como en ella se contiene. I dellos le otorgo esta carta de pago que es fecha en Sevilla, a ocho días del mes de jullio de mill y quinientos y noventa y tres. [Asy?] el dicho otorgante al qual yo, el secretario público yuso escrito, doy te que conozco, lo firmo de su [mano?] en este registro"

Testigos: Luis Jerónimo de Herrera y Juan de Porras Noriega, escribanos de Sevilla

Va entre [lineas?] "comisión, vala; y va [tachado] "provisión" no vala

Revista PH: Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico [en línea]. Mayo 2012, no. 82, pp. 100-105

